

Fra: Arbeidsgruppen for kvalitetssystem og porteføljeutvikling
Til: Fakultetene

Kvalitetssystemet ved UiO skal revideres

Alle norske universiteter og høyskoler er pålagt å ha et kvalitetssystem for utdanningene som tilbys. NOKUT – det nasjonale tilsynsorganet for dette arbeidet – gjennomfører hvert sjetten år et besøk til lærestedet for å gjøre en vurdering av kvalitetssystemet og hvordan lærestedene arbeider med kvalitetssikring. UiO forventes å få besøk av NOKUT i 2022, og som et ledd i dette arbeidet har rektoratet nedsatt en arbeidsgruppe som har fått mandat til å foreslå revidering av det eksisterende kvalitetssystemet.

Som et ledd i arbeidet har arbeidsgruppen vurdert styrker og svakheter ved dagens system, og hvor eventuelle forbedringsmuligheter finnes. Kort oppsummert mener arbeidsgruppen at viktige styrker ved dagens system er en tett integrering av kvalitetssystemet med eksisterende styring og ledelse ved UiO – kvalitetsarbeidet er slik sett innarbeidet i den ordinære styringen av UiO. Et annet kjennetegn ved dagens system er at det er desentralisert, der fakultetene og instituttene har stor grad av frihet i hvordan arbeidet i det daglige kan legges opp. Slik sett kan det sies at kvalitetssystemet tar hensyn til disiplinære særtrekk og fakultetenes ulike behov.

Samtidig ser arbeidsgruppen også noen potensielle svakheter i dagens kvalitetssystem:

- Integreringen i den ordinære styringsstrukturen gjør at systemet får preg av rapportering og kontroll, snarere enn utvikling og forbedring.
- Koplingen til styring og rapportering bidrar også til at administrasjonen har fått en sentral rolle i driften av systemet – der vitenskapelig ansatte ofte er noe de-koplet fra aktivitetene, og der de opplever kvalitetssystemet som lite relevant for eget arbeid.
- Et stort lokalt ansvar for arbeidet med kvalitet har også bidratt til at man i liten grad har systematisk opparbeidet seg institusjonell kunnskap om utviklingstrekk, og det foreligger få analyser der man systematisk gjør vurderinger av kvalitetsutvikling over tid.
- I den grad informasjon innhentes systematisk, er gjerne denne basert på lokalt utviklede skjema for studentevaluering av undervisning, alternativt at UiO er avhengig av eksterne studier som Studiebarometeret og NIFUs kandidatundersøkelser. UiO har med andre ord ikke opparbeidet seg et eget og godt kunnskapsgrunnlag for kvalitetsarbeidet.

I drøftinger med Utdanningskomiteen og med Forum for forskningsdekaner mener arbeidsgruppen derfor at dagens kvalitetssystem bør revideres. Styrkene som er skissert over bør bevares, men svakheterne må adresseres og forbedres. Sentrale ambisjoner med revideringen av kvalitetssystemet er derfor å:

- Styrke det kvalitative og kvantitative kunnskapsgrunnlaget for kvalitetsarbeid ved UiO – bl.a. gjennom å ta et sterkere institusjonelt eierskap til drift og analyser av data.
- Tydeliggjøre det faglige ansvaret for kvalitetsarbeid på og mellom ulike styringsnivåer, og der rollen og forventningene til utdanningsledelse presiseres.
- Stimulere til flere aktiviteter og mer lokalt oppfølgingsarbeid der ansatte i sterkere grad opplever at kvalitetssystemet er relevant for eget arbeid og opplever et eierskap.

Innspill og tilbakemeldinger

Arbeidsgruppen planlegger å arrangere et åpent webinar og en workshop med student-representanter der forankring og videreutvikling av kvalitetsarbeidet ved UiO vil være tema. Arbeidsgruppen ønsker imidlertid også å få tilbakemeldinger og innspill direkte fra fakultetene.

Det er opp til fakultetene hvordan tilbakemeldingsarbeidet organiseres, men arbeidsgruppen setter pris på at en eller flere kollegiale arenaer eller diskusjonsfora involveres. Gruppens leder, Bjørn Stensaker, stiller seg til disposisjon dersom fakultetet ønsker at han deltar i deler av diskusjonen.

I arbeidet så langt har arbeidsgruppen foreslått revisjon av dagens systembeskrivelse for kvalitetssystemet, samt hvordan dette kan visualiseres med tanke på styring, roller og ansvar. Gruppen tar gjerne imot tilbakemeldinger på både systembeskrivelsen og visualiseringen.

Samtidig mener arbeidsgruppen at alle gode forslag for å sikre eierskap og relevans bør komme fram, og ber derfor om innspill til hvordan vi kan tenke kreativt og konstruktivt for å utvikle et fremtidig kvalitetssystem som oppleves som hensiktsmessig og nyttig.

For å ramme inn diskusjonen ber vi om innspill på følgende spørsmål:

- 1) Hva slags data/informasjon opplever dere som relevant for eget arbeid og for kvalitetsutvikling i utdanningene generelt?
 - a) Er det data/informasjon dere savner eller som ikke samles inn i dag?
 - b) Samler vi inn data i dag som ikke brukes eller som oppleves som lite relevant?
- 2) Hvilke aktiviteter/prosesser mener dere er hensiktsmessige for å styrke eierskap og engasjement i kvalitetsutviklingsarbeidet?
- 3) Hvilke aktiviteter/prosesser har dere erfaring med ikke gir merverdi eller utbytte lokalt?
- 4) Hvordan kan studentene og ph.d.-kandidatene aktiviseres mer i arbeidet for å drive kvalitetsutvikling lokalt?

Arbeidsgruppen ber om at innspill og kommentarer sendes til arbeidsgruppens leder Bjørn Stensaker (bjorn.stensaker@iped.uio.no) med kopi til sekretariatet (j.r.sundnes@admin.uio.no og a.m.n.gibbons@admin.uio.no) innen 1. november 2020.

ISVs kommentarer til revidering av kvalitetssystemet

Ved ISV setter vi stor pris på at UiO har fokus på studiekvalitet. Vi jobber systematisk og kontinuerlig både med å sikre et høyt nivå på eksisterende studie-program og emner, samt videreutvikling og forbedring av disse. Vi ønsker at kvalitetssystemet til UiO skal være til nytte i dette arbeidet. Vi har derfor flere kommentarer til forslaget.

Vi ser at arbeidsgruppen ønsker innspill på noen svært konkrete spørsmål, vi benytter likevel anledningen til å komme med noen mer overordnede kommentarer:

- 1) **Problembeskrivelse:** Vi kjenner oss ikke igjen i problembeskrivelsen. Vi har en desentralisert prosess med fokus på å fange opp problem og forbedre undervisningen på emnet. De emneansvarlige har stor grad av autonomi i hvordan emne-evalueringen gjennomføres. Dette oppfattes per i dag ikke som kontroll. Spørsmålene er ofte tilpasset emnet nettopp for å få svar på aspekt som emneansvarlig er usikker på. Periodiske emne-evalueringer kan nok oppfattes som et pliktløp, men også her er det emne-ansvarlig som har ansvar for å utarbeide rapporten til programråd på bestilling for administrasjonen. Selv om administrasjonen sørger for at disse emne-evalueringene blir gjennomført, så er det de emne-ansvarlige som står for rapporten til programrådet. Selv om vi ser utfordringer med dagens system, så er ikke utfordringen at det oppfattes som et kontrollregime. En mye større utfordring er at utforming på kvalitetssystemet gjør at evt forbedring av kvalitet i høy grad ligger til den enkelte emneansvarlige, uten at det er lett for vedkommende å se emnet og dets utfordringer i en større sammenheng. Det er heller ikke lett for lokal ledelse å holde full oversikt over alt kvalitetsforbedrende arbeid det er behov for eller som legges ned. Videre oppfatter vi at dagens system er administrativt sårbart og for avhengig av enkeltpersoner. Det kan også være en uklar arbeidsdeling mellom administrasjon og vitenskapelige. Grad av behov for administrativ oppfølging varierer mellom emner og emne-ansvarlige. Dette gjør systemet sårbart for personalendringer i administrasjonen så vel som endringer i den vitenskapelige staben.
- 2) **Datakvalitet:** Vi oppfatter at kjerneproblemet med kvalitetssystemet, slik det er i dag, og slik det foreslås i denne revisjonen, er at det i all hovedsak ser ut til å basere seg på data som er lite egnet til å si noe om utdanningskvaliteten. For eksempel er survey av studenter påmeldt på emnet / programmet sentralt. Hva som er sammenhengen mellom disse svarene og kvalitet på studier er ikke tydeliggjort. Vi vet fra forskning på student-evalueringer at de fanger opp alt mulig annet enn studiekvalitet. Videre gjør mengden med slike evalueringer som studentene utsettes for gjennom et studieløp at verdien av svarene kan trekkes ytterligere i tvil. I tillegg er som regel svarprosenten lav, så en kan neppe forvente at de svarene en får inn på noen måte er representative for den jevne student. Videre analyseres disse evalueringene som om de er uavhengige av hverandre. Dermed går en potensielt glipp av nyttig korrigerende informasjon, for eksempel om hvordan ulike studenter bruker skalaene ulikt. I stedet for å basere seg i så stor grad på gjentatte survey av studentene, bør en tilstrebe bruk av administrative data som inntakskvalitet, gjennomføring og karakterfordeling. En bør også i større grad se på hele studieforløp for å identifisere emner som må forbedres. Som forslaget korrekt beskriver, så finnes

det mange rapporter som kan hentes ut i Tableau. Dessverre består disse i all hovedsak av beskrivende statistikk. Verdien av disse rapportene ville vært mye større hvis noen med solid statistisk kompetanse fikk i oppgave å kontinuerlig analysere disse dataene ved hjelp av solide vitenskapelige metoder, og produsere rapporter av vitenskapelig kvalitet. Det er et stort problem for kvalitetsarbeidet i undervisning at vi ikke har data, eller analyser, tilgjengelig som ligger på et faglig tilfredsstillende nivå. Enhver presentasjon av dagens tilgjengelige data og rapporter i programråd og lignende avstedkommer nesten alltid en lite-fruktbar metodisk debatt hvor det alltid konkluderes med at vi ikke kan lære så mye av dette. Så lenge det er tilfellet vil arbeidet med studiekvalitet lide.

- 3) **Manglende sammenligningsgrunnlag:** Et annet problem er at vi skal drive kvalitetsarbeid uten å ha noe meningsfullt å sammenligne oss med. Hva må data vise oss for at vi skal si at kvaliteten er bra? Hvordan gjør vi det sammenlignet med institusjoner som vi ønsker å sammenligne oss med?
- 4) **Skriftliggjøring:** Vi noterer oss at det legges opp til økt skriftliggjøring og publisering av underveis / slutt-evaluering på alle emner. Selv om vi kan forstå at dette kan være en enkel måte å kontrollere at slike evalueringer blir gjennomført på hvert emne på alle institutt, så er vi bekymret for at dette vil virke hemmende på det reelle arbeidet med studiekvalitet. Det tar tid å produsere rapporter som egner seg for publisering. Det er, slik vi ser det, ingen vurdering om dette er hensiktsmessig bruk av tid. Dette vil nødvendigvis komme på bekostning av andre undervisningsoppgaver, eller undervisningsadministrative oppgaver. Vi er også bekymret for at produksjonen av slike rapporter vil bli preget av et pliktlop, hvor det etterhvert blir lite å lære både for forfatter og leser av disse rapportene. En bør passe seg for å sette opp et system hvor det må brukes mye tid på å produsere mange rapporter som ingen, eller svært få, noensinne leser.
- 5) **Manglende målsetninger:** Ut over at en vil være forberedt til NOKUT kommer i 2022 er det vanskelig å se hva målsetningen med revisjonen av kvalitetssystemet er. Det er, så vidt vi kan se, ingen eksplisitt sammenheng mellom de tiltak som foreslås, den informasjon som skal hentes inn, hva «dialogarenaene» består av og hvordan, hvorfor og hvilke konkrete målsetninger ønskes realisert. Dette kommer særlig klart frem i dokumentet med forslag til visualisering. Her er det mange oppgaver og tiltak, men ingen målsetning. Hvis en ser på de formålene som oppgis, så fremstår det som aktiviteter uten klare målsetninger eller vurderingskriterier. Det vil være en stor fordel å ha et kvalitetssystem med klare målsetninger og verifiserbare vurderingskriterier. Det er fraværende i disse dokumentene.
- 6) **Rollen til institutt- og studie-leder:** Vi ser det som positivt at ansvaret til instituttleder og studieleder tydeliggjøres. Men vi stiller spørsmål med ressursbruk. Rollen som institutt- og studie- leder er allerede svært tidkrevende og vi stiller spørsmål med om det er den økte arbeidsbyrden, særlig mtp økt skriftliggjøring er forsvarlig.

7) **Verktøy og informasjon:** Vi etterlyser bedre verktøy for å gjennomføre evalueringer. For eksempel:

- Bedre survey- verktøy som gjør at emneansvarlig kan gjennomføre survey-undersøkelser uten støtte fra administrasjonen, og som gjør at det er lettere å ta ut rapporter og dele opp data. Gerne med kobling mot Canvas. Nettskjema fungerer ikke optimalt.
- En større verktøykasse og mer fokus på andre kilder til informasjon for eksempel kollegaevalueringer
- Oversiktlige sentrale- eller fakultære-nettsider på både norsk OG engelsk med
 - o Informasjon om de ulike typene evaluering
 - o Verktøykasse og rutinebeskrivelser
 - o Maler for survey

Disse forbedringene er nødvendig for at ikke emneevaluering faller tilbake til administrasjonen.

8) **Rapportering hvert semester:** Vi er positive til innføring av semestervise emnerapporten for å kunne følge historikken i emner, for å kunne lettere videreføre kunnskap, og ikke minst, vil disse rapportene være nyttige i programevalueringer, særlig hvis fokuset er på forbedringspunkter og utviklingspotensial. Men det fremstår noe uklart hva arbeidsgruppen egentlig mener med emneevaluering. Skal emnene evalueres underveis eller etterpå? Vi er også usikre på i hvilken grad det er hensiktsmessig å publisere rapporter fra disse evalueringene.

De konkrete spørsmålene:

Når det gjelder de konkrete spørsmålene, så har nok mye kommet frem ovenfor, men:

- 1) Vi ønsker oss faktuelle data på inntakskvalitet, studiehistorikk, studentprogresjon, hvilke emner de tar, karakterer, tilstedeværelse på forelesning, seminar, campus, tidsbruk på Canvas i løpet av semesteret. Vi ønsker også data som muliggjør å se emner i sammenheng, og som kan gi oss bedre forståelse for risikofaktorer knyttet til frafall. Dette vil kunne sette oss bedre i stand til å identifisere hvilke emner en må ta tak i for å bedre studiekvaliteten.
- 2) Vi oppfatter studiebarometeret og andre sentralt administrerte spørreundersøkelser som lite hensiktsmessige. Spørsmålene er ofte for generelle til at de gir oss noe nyttig. Videre er svarprosenten problematisk lav. Sammenligninger år for år og mellom fag fremstår som tabloide all den tid usikkerheten i svarene ikke blir hensynstatt. Det oppfattes som useriøst å bruke disse inn i et skikkelig kvalitetssystem.
- 3) Vi mener at det er hensiktsmessig å styrke kollega-støtte og tilbakemelding. Vi har også gode erfaringer med forum på instituttnivå hvor undervisningsspørsmål diskuteres. Vi har også gode erfaringer med å invitere emne-(student)-representanter inn til dialogmøter om erfaringer fra emnet. Ved at disse ikke munner ut i en rapport, får vi en bedre diskusjon om styrker og svakheter med emner, og undervisningen som er gjennomført. Studentene involveres på en mer hensiktsmessig og ansvarlig måte gjennom slike møter enn gjennom anonyme survey.

Kvalitetssystem for utdanningsvirksomheten ved UiO

UiOs kvalitetssystem for utdanningsvirksomheten ble første gang vedtatt i 2004. Gjeldende utgave ble vedtatt av universitetsstyret [...].

Innhold

1. Formål og oppbygning	1
2. Ansvar og medvirkning	2
3. Kunnskapsgrunnlag for kvalitetsarbeidet.....	5
Periodisk programevaluering	5
Emneevaluering	6
[Under arbeid!] Evaluering av vurderingen eller vurderingsordningene	6
Analyser og undersøkelser.....	6
Si fra for studenter og ph.d.-kandidater.....	7
Forsknings- og utviklingsaktiviteter.....	7
4. Oppfølging og videreutvikling av utdanningsvirksomheten	7
Lederansvaret.....	7
Kollegial involvering, utvikling av læringsmiljø og samarbeid på tvers.....	8
Virksomhetsstyring	8
Etablering, endring og nedlegging av studier	8

1. Formål og oppbygning

Kvalitetssystemet omfatter all utdanning som tilbys ved universitetet. Systemet skal sikre jevnlige vurderinger av kvalitet og forbedringstiltak både i enkeltutdanninger og i utdanningsvirksomheten som helhet. Systemet skal fremme erfaringsdeling og spredning av god praksis.

Kvalitetssystemet skal bidra til høy kvalitet på UiOs utdanninger, til et godt lærings- og arbeidsmiljø for studenter og ansatte samt til at samfunnet kan ha tillit til kandidatenes kompetanse. Kvalitetssystemet skal bidra til at UiO jevnlig og systematisk vurderer om målene og ambisjonene for utdanningsvirksomheten og læringsmiljøet realiseres.

Målene og ambisjonene for utdanningsvirksomheten og læringsmiljøet ved Universitetet i Oslo er nedfelt i universitetets strategiske plan, i universitetets og fakultetenes årsplaner og i program- og emnebeskrivelsene.

Kvalitetssystemet bidrar til å realisere målene og ambisjonene gjennom:

- å etablere et bredt kunnskapsgrunnlag som er informert og influert av forskningsbasert kunnskap om høyere utdanning, undervisning og læring, og som bidrar til videreutvikling av kvalitetsarbeidet.

- å identifisere og samle inn data som legger grunnlaget for vurdering av måloppnåelse

Kvalitetssystemet har tre hovedkomponenter:

Felles systembeskrivelse

En rammebestemmelse som plasserer ansvar og angir minimumskrav for kvalitetsarbeidet og evaluering av studiekvalitet (dette dokumentet).

Rutinebeskrivelser

Fakulteter, institutter og LOS fastsetter rutinebeskrivelser for elementene i kvalitetssystemet i tråd med arbeidsdelingen mellom nivåene. Rutinebeskrivelsene skal angi:

- hvordan elementene gjennomføres
- hvem som er ansvarlig for gjennomføringen
- hvordan resultatene behandles (formelle fora)
- hvem (hvilke roller) som er ansvarlig for oppfølgingen

Rutinebeskrivelsene skal være tilgjengelige på UiOs nettsider.

Erfaringsdeling

Alle nivåer skal bidra til felles og lokale tiltak som legger til rette for erfaringsdeling og læring på individ- og organisasjonsnivå.

2. Ansvar og medvirkning

Studiekvalitetsarbeidet inngår i ordinær styrings- og ledelsesstruktur og skal normalt bygge på eksisterende rutiner, ordninger og organer. Rutinebeskrivelser, mandater for kollegiale organer og stillingsbeskrivelser gir mer informasjon om ansvaret for gjennomføring og oppfølging av elementene i kvalitetssystemet.

Fakultetene kan tilpasse ansvarsfordelingen eller legge til ytterligere arbeidsoppgaver i samsvar med egne satsingsområder og organisatorisk struktur. Det finnes derfor lokale variasjoner i organiseringen av studiekvalitetsarbeidet.

Universitetsstyret

Universitetsstyret har det overordnede ansvaret for kvaliteten i UiOs utdanninger og vedtar universitetets strategiske plan. Styret utøver ansvaret gjennom å vedta årsplaner og budsjett samt å følge opp UiOs aktiviteter og resultater gjennom virksomhetsrapportene og årsrapporten. Styret diskuterer og fatter vedtak i saker knyttet til fagtilbudet og studieporteføljen og får i tillegg saker om andre aktuelle tema på utdanningsfeltet.

Universitetsledelsen

Universitetsledelsen har ansvar for den overordnede koordineringen av kvalitetsarbeidet og for å følge opp resultatene. De har et særlig ansvar for å legge til rette for

kvalitetsutvikling av utdanningsvirksomheten og være en drivkraft for det interne kvalitetsarbeidet og erfaringsutvekslingen.

Felles kollegiale organer

UiO har tre felles kollegiale organer som er sentrale for utdanningskvaliteten:

- Utdanningskomiteen behandler utdanning i første og andre syklus.
- Forum for forskningsdekaner behandler utdanning i tredje syklus.
- Læringsmiljøutvalget behandler det fysiske og psykososiale læringsmiljøet.

Alle tre er rådgivende og bidrar til utvikling av kvalitet i UiOs utdanninger og til at ambisjonene for utdanningsvirksomheten realiseres. De fungerer som møtesteder og arenaer for strategiske diskusjoner mellom universitetsledelsen, fakultetene og henholdsvis studentene og ph.d.-kandidatene.

Utdanningskomiteen har et særlig ansvar for helheten i kvalitetsarbeidet, for eksempel ved revisjon av systembeskrivelsen. Utdanningskomiteen fungerer også som viktig bindeledd mellom faglig og administrativ linje gjennom samarbeidet med studieledernetverket.

Fakultets- og instituttnivå

Dekaner og instituttledere er ansvarlige for kvalitetsarbeidet på sine nivåer og har ansvar for å følge opp resultatene. I samarbeid med administrasjonen har de også ansvar for tilrettelegging og kvalitetssikring av støttetjenestene rundt utdanningene.

Fakultetene og instituttene har ulike måter å organisere og navngi kollegiale organer, men alle skal ha møtesteder og arenaer for strategiske diskusjoner om utdanningskvalitet blant aktørene i kvalitetsarbeidet. Studentene og ph.d.-kandidatene skal også være representert.

Dekaner og instituttledere skal sørge for at det blir holdt løpende oversikt over utdanningsledere på fakultets- og instituttnivå, programrådsmedlemmer, programledere og emneansvarlige, samt at oversikten er tilgjengelig på UiOs nettsider.

De følgende rollene skal finnes:

Utdanningsleder på fakultetsnivå

Utdanningsledere på fakultetsnivå (studiedekan, vise-/prodekan for undervisning/-forskerutdanning) har ansvar for forvaltning, utvikling og koordinering av helheten i fakultetets programportefølje og er pådrivere for fakultetets kvalitetsarbeid.

Typiske arbeidsoppgaver innen hhv. utdanning og forskerutdanning er:

- lede og koordinere arbeidet med å følge opp fakultetets strategi og årsplan
- igangsette fakultære kvalitetsutviklingsprosesser
- være bindeledd mellom fakultetsledelsen og hhv. utdannings- og forskerutdanningsledere på instituttnivå
- være fakultetets representant i UiOs felles kollegiale organer

Utdanningsleder på instituttnivå

Utdanningsledere på instituttnivå (utdanningsleder, undervisningsleder, ph.d.-leder eller tilsvarende) har et overordnet og koordinerende ansvar for alle studieprogrammene og emnene ved instituttet og er pådrivere for kvalitetsarbeidet.

Typiske arbeidsoppgaver innen hhv. utdanning og forskerutdanning er:

- lede arbeidet med å følge opp instituttets strategi og årsplan
- legge til rette for utvikling av det kollegiale felleskapet innenfor utdanning
- lede utviklingsprosjekter av faglig karakter
- sørge for god informasjonsutveksling mellom fakultet og institutt samt være bindeledd mellom administrasjonen og de vitenskapelig ansatte ved instituttet

Programråd og programleder

Enheten som er ansvarlig for et program defineres som programeier og oppnevner programråd og programleder i tråd med UiOs normalregler. Programrådet og programlederen for et studieprogram har særlig ansvar for:

- helhet og sammenheng i programmet, og en god kopling mellom læringsmål, undervisningsformer, evaluerings- og vurderingsformer og læringsutbytte
- at programmet blir kvalitetssikret og videreutviklet i tråd med kravene.
- at forbedringsbehov blir vurdert og at tiltak blir satt i gang og fulgt opp.
- at studentene/ph.d.-kandidatene får informasjon om evalueringsresultatene.

Programrådet bør bestå av personer som er aktive i gjennomføringen og videreutviklingen av studieprogrammet. Programleder bør normalt lede programrådet.

Emneansvarlige

Enheten som er ansvarlig for et emne defineres som emneeier og utpeker en emneansvarlig. Den emneansvarlige for et emne har særlig ansvar for:

- at emnet blir kvalitetssikret og videreutviklet i tråd med kravene.
- at forbedringsbehov blir vurdert og at tiltak blir satt i gang og fulgt opp.
- at studentene/ph.d.-kandidatene får informasjon om evalueringsresultatene.

Studenter og ph.d.-kandidater

Studenter og ph.d.-kandidater deltar i kvalitetsarbeidet ved å delta i evalueringer, gjennom å være representert i UiOs kollegiale organer og ulike ad hoc-komiteer, gjennom studentdemokratiet og gjennom studentorganene på alle nivåer.

Felles koordinering av kvalitetsarbeidet

Avdeling for studieadministrasjon er systemeier for kvalitetssystemet og gir støtte til fakultetene og til universitetsledelsen i arbeidet med utdanningskvalitet. Avdelingen har et overordnet ansvar for forvaltning av administrative støttefunksjoner innen utdanning.

LINK – Senter for læring og utdanning skal stimulere til utvikling av undervisnings- og læringsprosesser ved UiO. LINK er en møteplass for diskusjoner om utdanningskvalitet, bidrar til å spre god praksis og skaper nettverk for læring på tvers av fag- og organisasjonsgrenser ved UiO.

Administrative nettverk hvor både fakultetene og LOS deltar er arenaer for å samrå seg på tvers av UiO og bidra til erfaringsutveksling. I studiekvalitetsarbeidet gjelder dette særlig nettverket for administrative studieledere og forum for forskerutdanning.

Seksjon for virksomhets- og økonomistyring bistår og gir råd til universitetsledelsen med virksomhetsstyring, finansiell styring og analyse. Seksjonen koordinerer UiOs arbeid med virksomhetsstyring og -rapportering.

3. Kunnskapsgrunnlag for kvalitetsarbeidet

Periodisk programevaluering

Innenfor en seksårsperiode skal det foretas en evaluering av helheten i hvert program. Formålet med evalueringen er å vurdere kvaliteten på programmet og behovet for endringer i programmet. På ph.d.-nivå kan evalueringen også gjennomføres for studieretninger.

Evalueringen skal omfatte en vurdering av sammenhengen mellom programmets planlagte læringsutbytte, faglige innhold, arbeids- og undervisningsformer samt vurderingene og vurderingsordningene. Andre sentrale tema er programmets læringsmiljø, arbeidslivsrelevans, internasjonalisering og infrastruktur samt studentenes/ph.d.-kandidatenes gjennomføring. Programeier fastsetter mandat for evalueringen hvor også andre fokusområder kan legges til.

Den periodiske programevalueringen består av en egevaluering og en ekstern evaluering:

- 1) Egevalueringen koordineres av programledelsen og skal normalt være basert på evalueringsmaterialet som er samlet opp i perioden. Egevalueringen skal også omfatte en kortfattet gjennomgang av kravene i NOKUTs studietilsynsforordning.
- 2) Den eksterne evalueringen gjennomføres av et evalueringspanel og er basert på programledelsens egevaluering og annet relevant materiale. Til å gjennomføre den eksterne evalueringen nedsetter programeier et evalueringspanel:

- Panelet skal ha nasjonal og/eller internasjonal spesialistkompetanse i programmets faglige kjerneområde(r).
- Panelet skal ha kompetanse fra undervisning og/eller forskningsveiledning.
- Panelet skal ha minst én deltaker som er student/ph.d.-kandidat.
- Panelet skal ha minst én deltaker fra arbeids- eller samfunnsliv.
- Det er valgfritt hvorvidt panelet også har deltakere som er ansatt ved UiO.
- Programledelsen er normalt ikke representert i evalueringspanelet.

Programeier sørger for at panelet får tilgang til nødvendig informasjon. Evalueringspanelet utarbeider en rapport med vurderinger av kvaliteten på programmet og behovet for endringer i programmet. Rapporten sendes til programeier og skal gjøres tilgjengelig på UiOs nettsider.

Vurderingene og anbefalingene fra den periodiske programevalueringen følges opp og oppdateres i den jevnlige oppfølgingen av utdanningsporteføljen, jf. kapittel 4.

Emneevaluering

Emner skal underveiseevalueres hver gang de gjennomføres. Formålet med evalueringen er å vurdere kvaliteten på emnet og behovet for endringer i emnet.

Omfang og metode for innhenting av tilbakemeldinger tilpasses emnet og studentgruppen.

Evalueringen skal omfatte en vurdering av sammenhengen mellom emnets planlagte læringsutbytte, arbeids- og undervisningsformer og vurderingsordninger. Andre sentrale tema er emnets læringsmiljø og studentenes gjennomføring.

Den emneansvarlige utarbeider en kortfattet rapport med vurderinger knyttet til kvaliteten på emnet og behovet for endringer i emnet. Rapporten sendes til emneeier og skal gjøres tilgjengelig for studentene som har deltatt.

Den emneansvarlige avgjør i dialog med emneeier om studentene i tillegg blir spurt om tilbakemeldinger etter gjennomføringen av emnet.

Vurderingene og anbefalingene fra emneevalueringen følges opp og oppdateres i den jevnlige oppfølgingen av utdanningsporteføljen, jf. kapittel 4.

[Under arbeid!] Evaluering av vurderingen eller vurderingsordningene

Det skal foretas evaluering av vurderingen eller vurderingsordningene senest tre år etter en periodisk programevaluering. Formålet med evalueringen er å bidra til å sikre at vurderingsformer, vurderingsprosesser og standarden på vurderingsresultatene reflekterer programmets faglige ambisjoner, og at det er en god kopling mellom undervisningsopplegg, vurdering og forventet læringsutbytte.

Evalueringen kan organiseres med bruk av (eksterne) bedømmersensorer, tilsyns-sensorer, programrådgivere eller på andre måter som er hensiktsmessig for fakultetet. Fakultetet fastsetter om evalueringen gjennomføres for flere fagområder eller studieprogram. Resultatene fra evalueringen skal dokumenteres.

Vurderingene og anbefalingene fra den eksterne evalueringen følges opp og oppdateres i den jevnlige oppfølgingen av utdanningsporteføljen, jf. kapittel 4.

Analyser og undersøkelser

Undersøkelser av studiekvalitet og læringsmiljø er et viktig grunnlag for den jevnlige oppfølgingen av utdanningsvirksomheten. Både universitets-, fakultets-, institutt- og programledelsen kan vurdere behovet for undersøkelser som gir supplerende informasjon til vurderingene av studiekvaliteten.

Følgende undersøkelser gjennomføres jevnlig:

- Studiebarometeret, den nasjonale studenttilfredshetsundersøkelsen for bachelor- og masterstudenter. Arbeidet koordineres av LOS i samarbeid med fakultetene og Studentparlamentet. Frekvens: Årlig
- Fremdriftsrapportering for ph.d.-kandidater og deres veiledere. Arbeidet koordineres av hvert fakultet. Frekvens: Årlig

- Kandidat- og arbeidsgiverundersøkelser som grunnlag for å vurdere utdanningenes arbeidslivsrelevans. Arbeidet koordineres av LOS eller hvert fakultet avhengig av målgruppe. Frekvens: Ved behov[?]
- Survey rettet mot bachelor og masterstudenter om helheten i læringsmiljøet og utdanningen. Arbeidet koordineres av LOS i samarbeid med fakultetene og Studentparlamentet. [Foreslått frekvens: Annet hvert år]
- Survey rettet mot ph.d.-kandidater og deres veiledere om helheten i lærings-/arbeidsmiljøet og utdanningen. Arbeidet koordineres av LOS i samarbeid med fakultetene. [Foreslått frekvens: Hvert tredje år]

UiO bruker statistikk- og rapportverktøyet Tableau, som har egne rapporter for utdanningsledere, programledere og emneansvarlige.

Analysen av studiedata foregår både i Avdeling for studieadministrasjon, LINK og Seksjon for virksomhets- og økonomistyring samt på fakultets- og instituttnivå. Samarbeidet er organisert både gjennom systemeierskapet til Tableau og andre støttesystemer og som konkrete samarbeidsprosjekter.

Si fra for studenter og ph.d.-kandidater

Studentene og ph.d.-kandidatene skal alltid ha et sted å melde fra om fysiske og sosiale forhold, uavhengig av frekvensen på øvrige evalueringer:

- Studenter kan bruke Si fra-systemet.
- Ph.d.-kandidater som ikke er ansatt ved UiO kan bruke Si fra-systemet.
- Ph.d.-kandidater som er ansatt ved UiO kan bruke varslingskanalen for ansatte.

Si fra-systemet for studenter og varslingskanalen for ansatte har felles rutiner for behandling av sakene som meldes inn. Sakene kan også danne grunnlag for videre oppfølging og evaluering.

Læringsmiljøutvalget skal holdes orientert om omfang og type innmeldinger som gjelder det fysiske og sosiale læringsmiljøet. Resultatene fra Si-fra-systemet inngår i fakultetenes virksomhetsrapporter og oppsummeres årlig til universitetsstyret.

Forsknings- og utviklingsaktiviteter

LINK har et særlig ansvar for å identifisere og systematisere forskning om utdanning, undervisning og læring som har relevans for utviklingen av et bredt kunnskapsgrunnlag for kvalitetssystemet. Resultater og kunnskap generert av UiOs egne utdanningssatsinger, herunder Sentre for fremragende utdanning (SFU) og andre relevante satsinger bør inngå i dette kunnskapsgrunnlaget.

4. Oppfølging og videreutvikling av utdanningsvirksomheten

Lederansvaret

Universitets-, fakultets- og instituttledelsen skal jevnlig og systematisk følge opp utdanningsvirksomheten sin på bachelor-, master- og ph.d.-nivå. Med basis i kunnskapsgrunnlaget skal ledelsen på hvert nivå følge opp aktiviteter og tiltak og

vurdere behovet for endringer, både for hvert studietilbud og for utdanningsvirksomheten som helhet.

Oppfølgingen skal legge til rette for at resultatene fra program- og emneevalueringer vurderes og følges opp og skal særlig ivareta programmene i perioden mellom hver periodiske programevaluering.

Det skal være årlige, bilaterale møter mellom universitetsledelsen og utdanningsledere på fakultetsnivå. Det skal være tilsvarende faste møtepunkter mellom utdanningsleder på fakultetsnivå og utdanningsledere på institutt og/eller programnivå. Samtalene skal handle om prioriterte aktiviteter, oppnådde resultater og utviklingen siden forrige møte samt om det systematiske kvalitetsarbeidet.

Resultatene av oppfølgingen skal dokumenteres gjennom referater, rapporter eller på andre måter. Det er særlig viktig å dokumentere hvilke avtaler som gjøres med hensyn til utviklings- og oppfølgingstiltak.

Kollegial involvering, utvikling av læringsmiljø og samarbeid på tvers

Oppfølgingsarbeidet i kvalitetssystemet skal legge opp til bred involvering i diskusjoner av oppnådde resultater, i veivalg og i fremtidige prioriteringer. Kjennetegn ved oppfølgingsarbeidet er at ansvarlige utdanningsledere legger til rette for kollegial involvering og at studentene og ph.d.-kandidatene inkluderes systematisk i arbeidet gjennom sitt eget læringsmiljø. Det skal finnes møteplasser og arenaer der vitenskapelig ansatte, studenter/ph.d.-kandidater, administrasjon og ledelse i felleskap kan identifisere utfordringer og muligheter i oppfølgingsarbeidet og dele kunnskap og erfaringer.

Virksomhetsstyring

Virksomhetsstyringen gjennomføres i en årlig syklus, og hovedelementene i syklusen er utarbeidelse av UiOs årsplan, utarbeidelse av enhetenes årsplaner, fordeling og virksomhetsrapportering.

Virksomhetsstyringen skal gi styret og ledelsen status for oppfølgingen av UiOs årsplan, gjennomføring av årets aktiviteter og den økonomiske situasjonen. Rapporten skal bidra til å gi innsikt i hvordan ressursene disponeres og gi et beslutningsgrunnlag for fremtidige prioriteringer både sentralt og lokalt.

Virksomhetsrapporteringen baseres på fakultetenes ledelsesvurderinger, oppdaterte prognoser og aktuelle analyser og kartlegginger. Resultatene fra evalueringene i kvalitetssystemet inngår ikke direkte i virksomhetsrapporteringen, men utgjør en viktig del av kunnskapsgrunnlaget for rapporteringen.

Etablering, endring og nedlegging av studier

Arbeidet med studieporteføljen skal legge til rette for at styret deltar i overordnede, strategiske vurderinger i utviklingen av studieporteføljen, for eksempel etablering og nedlegging av fag og studieprogram, mens oppfølgingen overlates til fakultetene selv.

Fakultetenes vurderinger og prioriteringer er hovedgrunnlaget for styring og utvikling av studieporteføljen. Det er lagt opp til stor handlefrihet for fakultetene når det gjelder håndteringen av egen portefølje.

Universitetsstyret behandler årlig en samlet sak om etablering og nedlegging av studieprogram og om dimensjonering av studieporteføljen. Grunnlaget for behandlingen er konkrete forslag fra fakultetene om etablering og nedlegging av studier. Saken behandles i tett samspill med budsjettprosessen.

Fakultetene skal jevnlig gjennomgå program- og emnebeskrivelsene, inkludert læringsutbyttebeskrivelsene, i tråd med årshjulet for skriftlig studieinformasjon. Formålet med gjennomgangen er å kvalitetssikre informasjonen om programmene og emnene basert på evalueringsresultater og andre tilbakemeldinger.

Utkast til visualisering og grafiske framstillinger

Revisjon av UiOs kvalitetssystem for utdanningsvirksomheten – Høsten
2020

Innledning

- I det følgende ligger utkast til grafiske fremstillinger og visualiseringer av elementer i kvalitetssystemet.
- Utkastene er ikke ferdige, men er et forsøk på å tydeliggjøre utvalgte elementer og prosesser i forslaget til revidert kvalitetssystem og å gi et grunnlag for diskusjon om visualisering av kvalitetssystemet.
- Arbeidsgruppen tar gjerne imot innspill til utkastene:
 - Gjør de visuelle fremstillingene det enklere å forstå og sette seg inn i elementene i kvalitetssystemet?
 - Er det andre elementer i kvalitetssystemet som burde få en visuell fremstilling, ev. hvilke?

Elementene i kvalitetssystemet

ELEMENT	FORMÅL	ANSVAR	FREKVENS
Periodisk programevaluering	Vurdere kvaliteten på programmet og behovet for endringer i eller av nedleggelse av programmet.	Dekan	Innenfor en seksårsperiode
Emneevaluering	Vurdere behovet for justeringer underveis i emnet.	Instituttleder	Hver gang emnet tilbys
Evaluering av vurderingen eller vurderingsordningene	Bidra til at studentenes kunnskaper og ferdigheter blir prøvd og vurdert på en faglig betryggende måte.	Dekan, instituttleder	Senest tre år etter en periodisk programevaluering
Analyser og undersøkelser	Undersøkelser av studiekvalitet og læringsmiljø er et viktig kunnskapsgrunnlag for den jevnlig oppfølgingen av utdanningsvirksomheten: <ul style="list-style-type: none"> • Survey til studenter på bachelor- og masternivå • Survey til ph.d.-kandidater og -veiledere • Fremdriftsrapportering (ph.d.) • Andre supplerende analyser og undersøkelser 	Rektorat, dekan, instituttleder	Jf. rutinebeskrivelsen for hver evaluering
Si fra for studenter og ph.d.-kandidater	Gi studentene og ph.d. kandidatene anledning til å komme med tilbakemeldinger om fysiske og sosiale forhold og varsle om kritikkverdige forhold eller adferd.	Universitetsdirektøren	Kontinuerlig
Forsknings- og utviklingsaktiviteter	Identifisere og systematisere forskning om utdanning, undervisning og læring som har relevans for utviklingen av et bredt kunnskapsgrunnlag for kvalitetssystemet.	Alle vitenskapelig ansatte, men særlig ansvar på LINK, SFU mm.	Kontinuerlig
Lederansvaret – oppfølging av utdanningsvirksomheten	Jevnlig og systematisk oppfølging av utdanningsvirksomheten på bachelor-, master- og ph.d.-nivå med basis i kunnskapsgrunnlaget. Ledelsen på hvert nivå skal følge opp aktiviteter og tiltak og vurdere behovet for endringer, både for hvert studietilbud og for utdanningsvirksomheten som helhet.	Rektorat – dialog nivå 1 og 2 Dekan – dialog nivå 2 og 3	Kontinuerlig
Kollegial involvering, utvikling og samarbeid	Bred involvering i diskusjoner av oppnådde resultater, i veivalg og i fremtidige prioriteringer. Det skal finnes møteplasser og arenaer der vitenskapelig ansatte, studenter, administrasjon og ledelse i felleskap kan identifisere utfordringer og muligheter i oppfølgingsarbeidet og dele kunnskap og erfaringer.	Ansatte, studenter og ph.d.-kandidater, men særlig ansvar på rektorat, dekan, instituttleder	Kontinuerlig
Etablering, endring og nedlegging av studier	Arbeid med studieporteføljen. Jevnlig oppdatering av program- og emnebeskrivelser.	Rektorat, dekan, instituttleder	Jf. eget årshjul

Kvalitetssystem for utdanningsvirksomheten: ansvar per nivå

UiO-nivå

Universitetsstyret har det overordnede ansvaret for kvaliteten i UiOs utdanninger og vedtar universitetets strategiske plan.

- vedtar årsplaner og budsjett samt følger opp UiOs aktiviteter og resultater gjennom virksomhetsrapportene og årsrapporten
- diskuterer og fatter vedtak i saker knyttet til fagtilbudet og studieporteføljen og får i tillegg saker om andre aktuelle tema på utdanningsfeltet.

Universitetsledelsen har ansvar for den overordnede koordineringen av kvalitetsarbeidet og for å følge opp resultatene.

- Særlig ansvar for å legge til rette for kvalitetsutvikling av utdanningsvirksomheten og være en drivkraft for det interne kvalitetsarbeidet og erfaringsutvekslingen.
- Leder felles kollegiale organer

LOS ved Avdeling for studieadministrasjon er systemeier for kvalitetssystemet og har overordnet ansvar for revisjon og oppdatering av den felles systembeskrivelsen.

Har ansvar for følgende aktiviteter:

- Utvikle og revidere rutinebeskrivelser som eies på sentralt nivå
- Utvikle og gjennomføre institusjonelle surveys
- Generere, analysere og tilgjengeliggjøre data på institusjonelt nivå

Fakultetsnivå

Dekan er ansvarlig for kvalitetsarbeidet på fakultetsnivået og har ansvar for å følge opp resultatene. I samarbeid med administrasjonen har hen også ansvar for tilrettelegging og kvalitetssikring av støttetjenestene rundt utdanningene

- Sørg for at det finnes møtesteder og arenaer for strategiske diskusjoner om utdanningskvalitet blant aktørene i kvalitetsarbeidet. Studentene og ph.d.-kandidatene skal også være representert
- Sørg for at det blir holdt løpende oversikt over utdanningsledere på fakultets- og instituttnivå, programledere, programrådsmedlemmer og emneansvarlige, samt at oversikten er tilgjengelig på UiOs nettsider.

Hvert fakultet skal ha rollen **utdanningsleder på fakultetsnivå** (studiedekan, vise-/prodekan for undervisning/-forskerutdanning) med ansvar for forvaltning, utvikling og koordinering av helheten i fakultetets programportefølje og for å være pådriver for fakultetets kvalitetsarbeid.

Typiske arbeidsoppgaver innen hhv. utdanning og forskerutdanning er:

- lede og koordinere arbeidet med å følge opp fakultetets strategi og årsplan
- igangsette fakultære kvalitetsutviklingsprosesser
- være bindeledd mellom fakultetsledelsen og hhv. utdannings- og forskerutdanningsledere på instituttnivå
- være fakultetets representant i UiOs felles kollegiale organer

Har ansvar for følgende aktiviteter:

- Initiere periodiske programevalueringer
- Fremdriftsrapportering for ph.d.-nivået
- Jevnlig oppfølging av fakultetets utdanningsvirksomhet
- Utvikle og revidere rutinebeskrivelser som eies på fakultetsnivå
- Bidra med kunnskapsgrunnlag til de andre nivåene

Instituttnivå

Instituttleder er ansvarlig for kvalitetsarbeidet på instituttnivået og har ansvar for å følge opp resultatene. I samarbeid med administrasjonen har hen også ansvar for tilrettelegging og kvalitetssikring av støttetjenestene rundt utdanningene

- Sørg for at det finnes møtesteder og arenaer for strategiske diskusjoner om utdanningskvalitet blant aktørene i kvalitetsarbeidet. Studentene og ph.d.-kandidatene skal også være representert
- Sørg for at det finnes programråd, programledere og emneansvarlige for alle instituttets studieprogram og emner, samt bidra til at oversikten er tilgjengelig på UiOs nettsider.

Hvert institutt skal ha rollen **utdanningsleder på instituttnivå** (utdanningsleder, undervisningsleder, ph.d.-koordinator eller tilsvarende) med overordnet og koordinerende ansvar for alle studieprogrammene og emnene ved instituttet og for å være pådriver for kvalitetsarbeidet.

Typiske arbeidsoppgaver innen hhv. utdanning og forskerutdanning er:

- lede arbeidet med å følge opp instituttets strategi og årsplan
- legge til rette for utvikling av det kollegiale felleskapet innenfor utdanning
- lede utviklingsprosjekter av faglig karakter
- sørge for god informasjonsutveksling mellom fakultet og institutt samt være bindeledd mellom administrasjonen og de vitenskapelig ansatte ved instituttet

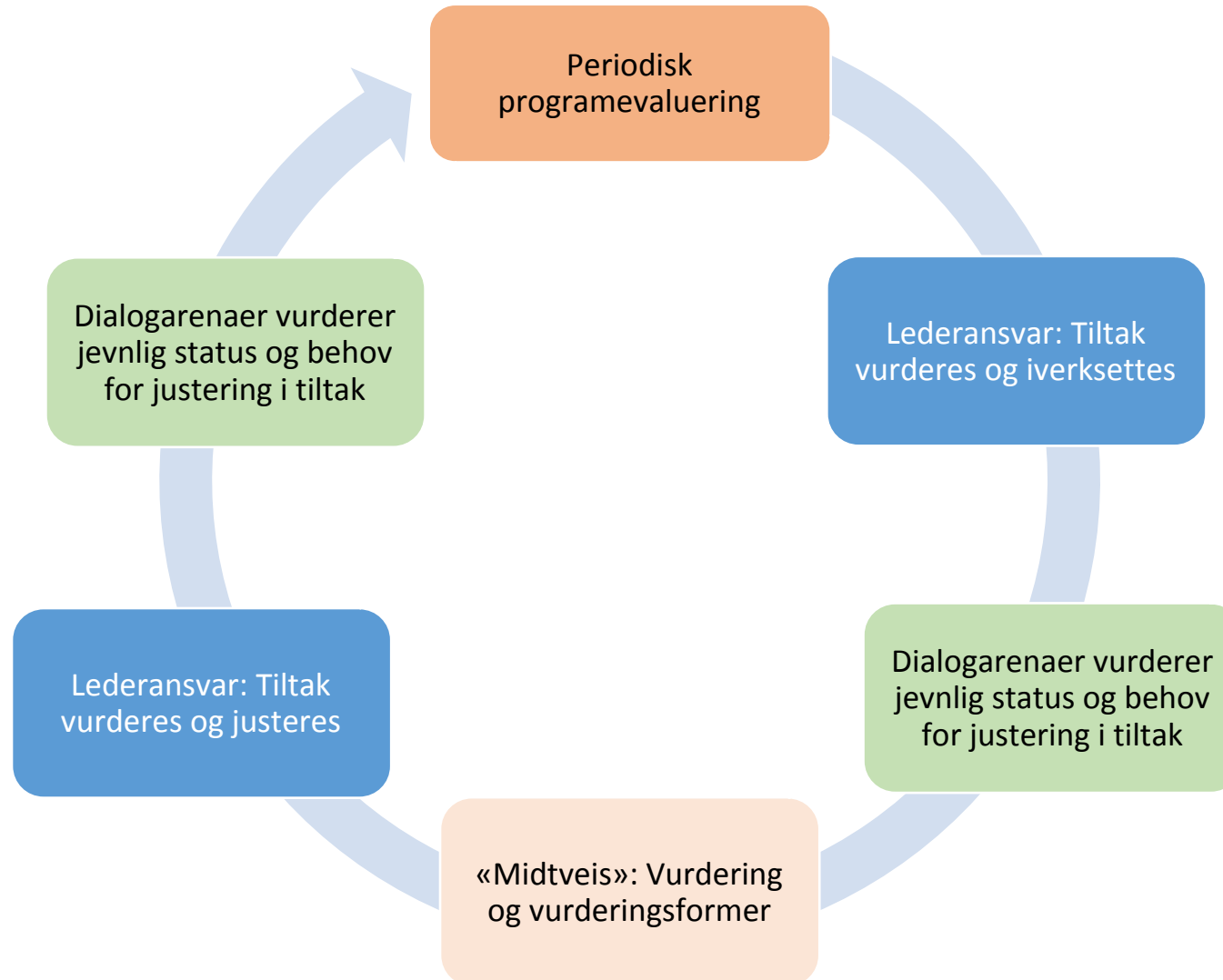
Har ansvar for følgende aktiviteter:

- Emneevaluering
- Gjennomføre kvalitetsutviklingstiltak i studieprogrammer og emner
- Utvikle og revidere rutinebeskrivelser som eies på instituttnivå
- Bidra med kunnskapsgrunnlag til de andre nivåene

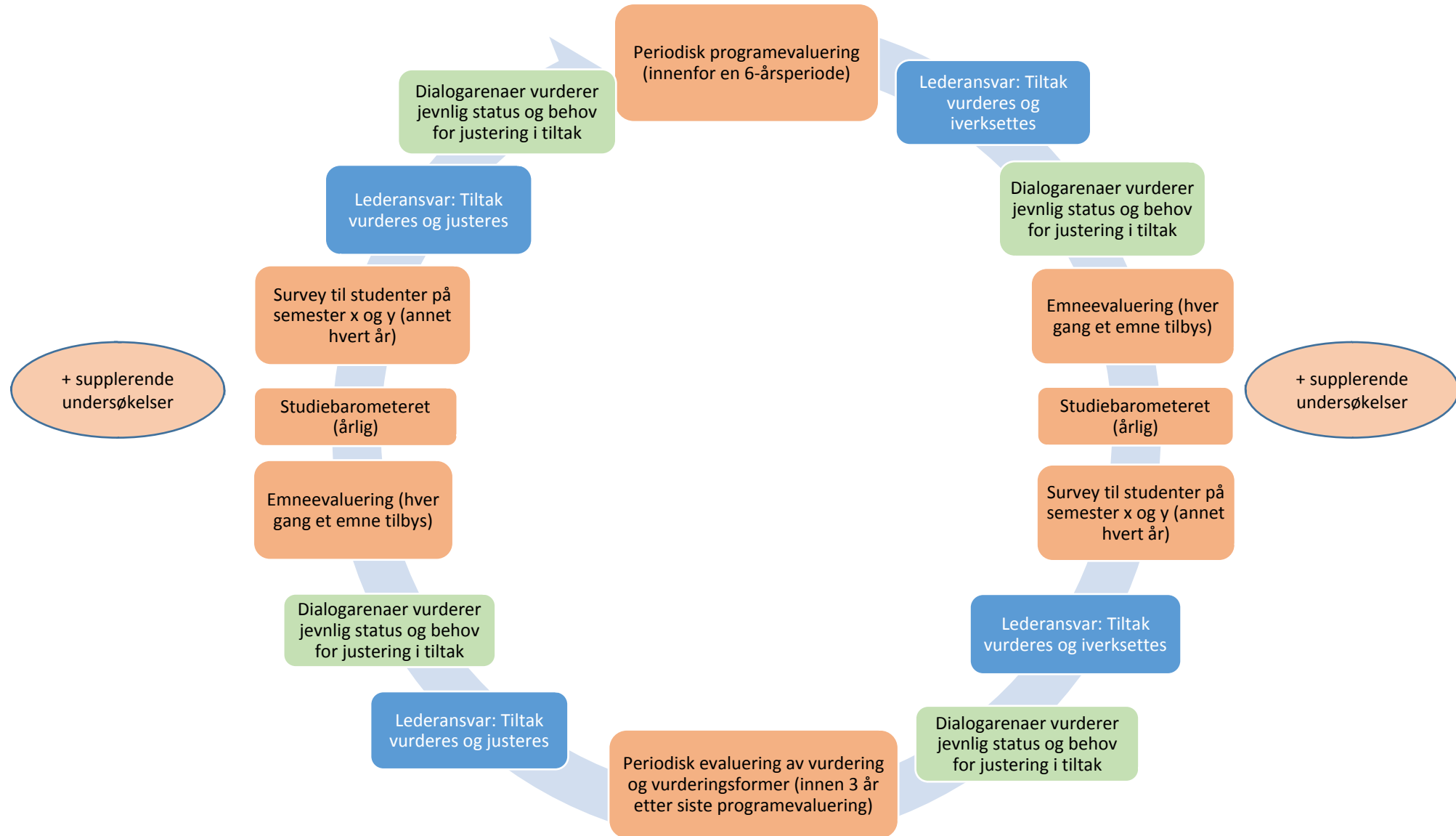
LINK – senter for læring og utdanning skal stimulere til utvikling av undervisnings- og læringsprosesser ved UiO. LINK er en møteplass for diskusjoner om utdanningskvalitet, bidrar til å spre god praksis og skaper nettverk for læring på tvers av fag- og organisasjonsgrenser ved UiO. LINK har et særlig ansvar for å identifisere og systematisere forskning om utdanning, undervisning og læring som har relevans for utviklingen av et bredt kunnskapsgrunnlag for kvalitetssystemet og bidrar også til kunnskapsgrunnlaget for kvalitetsutvikling gjennom støtte til utforming og analyse av surveys for alle nivåer ved UiO.

Jevnlig oppfølging/utvikling

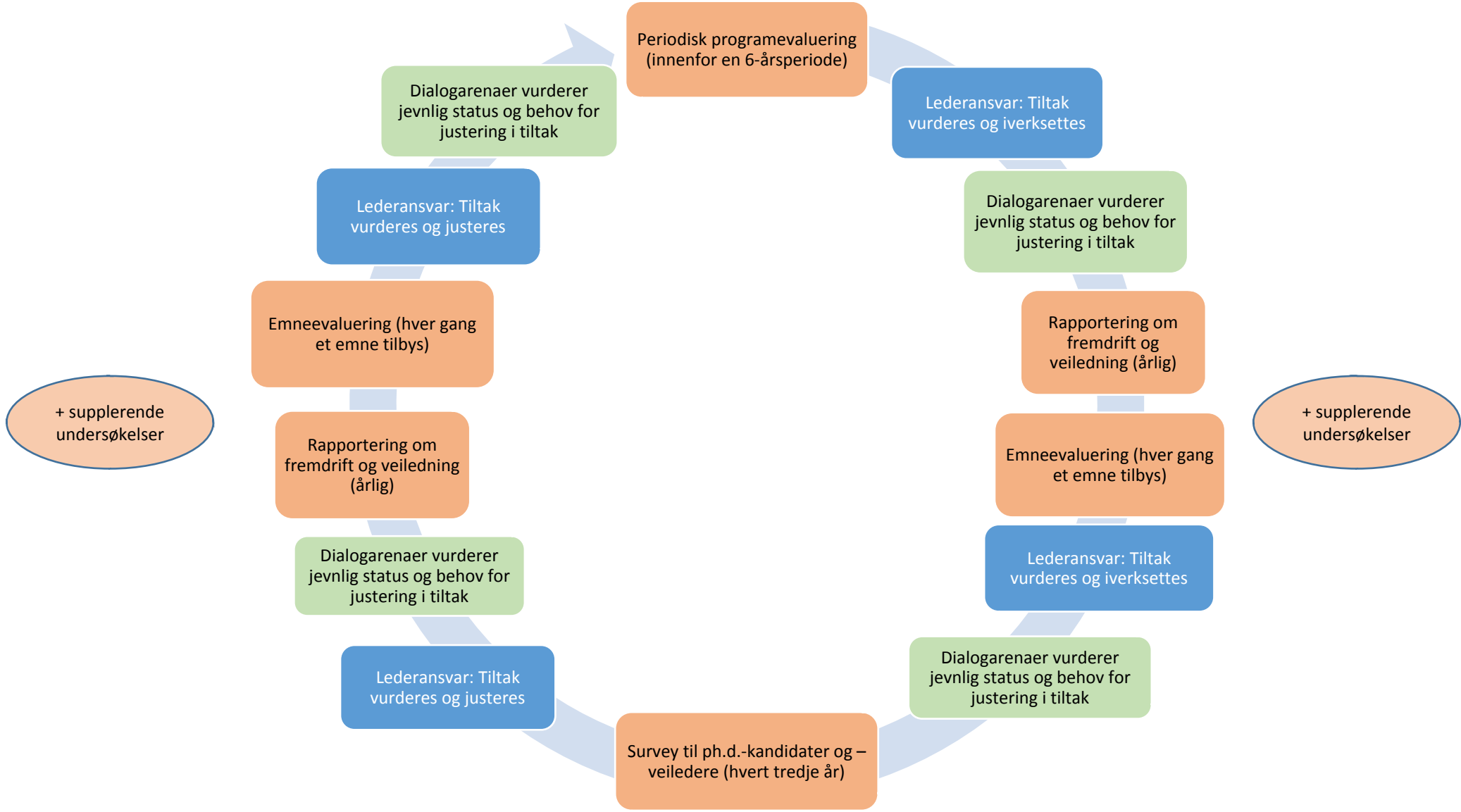
- studieprogrammer på bachelor- og masternivå

Kvalitetsssyklus – bachelor- og masternivå

Kvalitetsssyklus - ph.d.-nivå

Tilbakemeldinger fra Det samfunnsvitenskapelige fakultet til arbeidsgruppen angående forslag til revisjon av kvalitetssystemet

Overordnede kommentarer til prosessen

Fakultetet ser det som ønskelig og betimelig med en revisjon og forbedring av studiekvalitetssystemet. Dels er det nødvendig med en gjennomgang i forkant av NOKUTS tilsyn i 2022, men vi ser særlig hensikten fordi en revisjonsprosess gir en anledning til å rette et forsterket fokus på alle elementer som inngår i utvikling av selve studiekvaliteten. Vi oppfatter at det er behov for både en diskusjon av hva studiekvalitet er, og hvordan det skal måles og tilbakemeldes. Det er viktig å identifisere og hva slags prosesser som bidrar meningsfullt til utvikling av kvalitet, og samtidig minimere aktiviteter som ikke er nyttige eller hensiktsmessige for dette overordnede formålet. På UiO er det også et klart behov for en forenkling av systemet, og økt tydelighet rundt roller og ansvar generelt. Det samfunnsvitenskapelige fakultet har også egne mål og strategier for kvalitetsutvikling av utdanningsvirksomheten som vi ønsker å knytte opp til revisjonsprosessen.

Det er relativt stor variasjon innen fakultetets enheter og undervisningsmiljøer når det gjelder både organisering og prosesser for utdanningskvalitet, med hovedutfordringer og styrker ved det nåværende systemet arbeidsgruppen nevner i sitt «problemnotat» som er gjenkjennelige også på SV-fakultetet. Vi deler i hovedsak arbeidsgruppens synspunkt på at forbedring av de grunnleggende svakheter ved dagens system bør legges til grunn, samtidig med at man beholder og videreutvikler det som anses å være styrker ved systemet.

Fakultetet har som del av høringsprosessen bedt om innspill fra enhetene, og disse vil vi i sin helhet formidle til arbeidsgruppen i dette dokumentet. SV-fakultetets enheter er ulike både faglig, størrelsesmessig og strukturelt, og de har stor enhetsmessig autonomi. Vi vil derfor sterkt anbefale arbeidsgruppen å legge vekt på hver av enhetenes høringsinnspill selv om ikke alle momenter deles av alle de andre. Fakultetets tilbakemelding baserer seg på presisering av noen hovedpunkter som går igjen i tilbakemeldingene fra instituttene, samt erfaringer fra fakultets arbeid med kvalitetssystemet. Vi vil påpeke at både fakultetet og utdanningsansvarlige ved enhetene i høst har hatt stor ekstra arbeidsbelastning knyttet til koronasituasjonen, og at alle interne møter i oktober har måttet forgå digitalt. En måneds høringsfrist har vært utfordrende å overholde, og dette er særlig beklagelig ettersom man da ikke har fått utnyttet potensialet i å kunne bruke arbeidsgruppens problemnotat inn i en grundigere prosess om nettopp studiekvalitet mellom relevante aktører på enhetene. Det er viktig at innkommende hørings svar og problemstillinger meldes tilbake til systemet i en videre prosess til våren som inkluderer alle nivåer.

Problemnotatet, generelle kommentarer

De konkrete spørsmålene arbeidsgruppen ber om, er besvart punktvis nedenfor, men vi ønsker også å komme med noen generelle betraktninger til arbeidsgruppens «problemnotat»:

Vi er som kjent gjennom Kvalitetsforskriften og NOKUTs Studietilsynsforskrift forpliktet å ha et kvalitetssystem hvor evalueringresultater skal danne grunnlag for utvikling av studiene, og det opereres med et utvidet kvalitetsbegrep, som omfatter alle vesentlige områder av betydning for kvaliteten på studentenes læringsutbytte. De oppdaterte forskriftene¹ av 2016 og 2017 vektlegger

¹ Studietilsynsforskriften og Kvalitetsforskriften

også mer enn før at kvalitetsarbeidet skal være systematisk, forankret i strategi og tilstrekkelig formalisert og dokumentert. Her er det mange hensyn å ta, og sånn sette stilles det store krav til et godt fungerende kvalitetssystem. Dette er krav vi må vi forholde oss til.

Kvalitet er et komplekst og mangefasettert begrep, og man kan diskutere på hvilken måte man best måler studiekvalitet. Sånn sett har evalueringsresultater basert på spørreundersøkelser blant studentene sine begrensninger. Det er for eksempel ikke nødvendigvis samsvar med tilfredshet på emner i forhold til hva som gir best læring. Det er derfor viktig med også andre verktøy i målingen av studiekvalitet.

Noen institutter gir tilbakemelding om ønske om tydelige definerte kvalitetsindikatorer hvor man skiller mellom kontroll og kvalitetsutvikling. Samtidig ser vi fra fakultetets side at det finnes evalueringer som er ment å ivareta begge hensyn, og at det ikke nødvendigvis står i et motsetningsforhold. Vi mener det er positivt at arbeidsgruppens fokus ligger mer på kvalitetsutvikling og meningsfulle prosesser enn på kontroll og rapportering for rapporterings skyld.

Det foregår mye godt utviklingsarbeid ved fakultetet, og det rapporteres om stort engasjement fra den vitenskapelige staben i utvikling av studiekvaliteten, særlig når det gjelder emner. Studiekvalitetssystemet ved fakultetet baserer seg på UiOs kvalitetssystem, og fungerer som en rammebeskrivelse som angir noen minimumskrav, og gir enhetene stor autonomi i hvordan de utfører de ulike momentene i systemet. Denne friheten og den desentraliserte strukturen i systemet er instituttene samstemte om at de ønsker å beholde, og framhever at dette er en forutsetning for eierskap til systemet og for reell kvalitetsutvikling lokalt.

Forenkling av kvalitetssystemet ses på som positivt, samtidig kan det gis et inntrykk av at de prosessene og evalueringene som skisseres i forslaget er mer omfattende enn i det nåværende systemet. Tid og ressurser er et knapt gode, og det er en viss bekymring for at forslaget vil gå på bekostning av reell kvalitetsutvikling og være svært ressurskrevende for de med emneansvar.

Det er en del skepsis fra enhetenes side til standardisering av evalueringer og verktøy, til mer sentraliserte undersøkelser med potensielt mindre nytteverdi lokalt. Fakultetet ønsker ideelt sett en verktøykasse med gode verktøy som virker effektiviserende i kvalitetsarbeidet, samtidig som det gis rom for lokal tilpasning. I den grad vi ikke produserer egne undersøkelser er vi til en viss grad avhengig av noen eksterne undersøkelser, til tross for at disse ofte er mer eller mindre godt tilpasset våre studier, med de ulemper det medfører.

Det er enighet om at tydeligere ansvarsforhold og rolleavklaring for de ulike nivåene i systemet ses på som positivt. Det ligger føringer på økt ansvar på de vitenskapelige, men vi er usikre på hva som helt konkret vil være grenseoppgangene for vitenskapelig versus administrativt ansvarsområde. Avprivatisering av undervisning er en målsetning for SV-dekanatet, ikke minst som sårbarhetssikring, men også fordi all undervisning inngår i større sammenhenger av emner og programmer som krever både faglig, pedagogisk og administrativ samkjøring. Dette innebærer at selv om vi er helt avhengige av den individuelle kompetansen og engasjementet hos den enkelte underviser, må det ligge et systemansvar for kvalitet på alle nivå. Tydeliggjøringen i forslaget om at ansvaret for kvalitetsutvikling ligger til den faglige utdanningsledelsen er viktig og i tråd med dette. De som leverer undervisning må oppleve et eierskap til også evaluering og videreutvikling, og da må de selv oppleve medbestemmelse i beslutningsprosesser om både hvordan de skal få tilbakemelding og hvordan endringsprosesser kan skje. Administrative rutiner på alle nivå må knyttes opp til dette på en slik måte at det støtter opp under og inngår i det faglige kvalitetsarbeidet. Sammen med en tydeliggjøring av det faglige lederansvaret i kvalitetssystemet er det derfor også nødvendig med en

videre beskrivelse av hvilke administrative strukturer og prosesser som inngår, og sikring av et tett samarbeid mellom faglig ledelse og administrativt ansvarlige om hvordan dette skal foregå.

Her bør vi også lokalt tenke på hvordan vi legger opp arbeidet og sørger for bedre integrering av de ulike elementene i systemet for alle involverte, særlig for de som føler minst eierskap til kvalitetssystemet, og mellom de som innehar ulike roller i systemet.

Ph.d.-utdanningen

Ansvaret for Ph.d.-utdanningen er på SV-fakultetet lagt i linje fra dekan til forskningsdekanen og videre til instituttledere ved enhetenes forskningsledere. Ph.d.-utdanningen bør derfor skilles ut som et eget punkt i den strukturelle beskrivelsen av kvalitetssystemet.

1) Hva slags data/informasjon opplever dere som relevant for eget arbeid og for kvalitetsutvikling i utdanningene generelt?

Fra fakultetets ståsted er det ønskelig med et større sentralt ansvar for utvikling av kunnskapsbase og dataanalyser, for særlig å generere virksomhetsdata, og å melde tilbake til de ansvarlige leddene informasjon i en form som er dynamisk, relevant og gir et beslutningsgrunnlag for videre kvalitetsarbeid.

For mer spesifikk informasjon om hva som oppleves som relevant på dette punktet fra enhetenes side, henvises det til instituttens innspill.

Tableau er i utgangspunktet en stor forbedring i forhold til tidligere statistiske verktøy utviklet ved UiO, men systemet er lite brukervennlig for operativ bruk på enhetsnivå.

a) Er det data/informasjon dere savner eller som ikke samles inn i dag?

Det er ikke tydelig for fakultetet hvilke rapporter og tall som bør brukes i Tableau for å måle kvalitetsutvikling/hva er «riktige» kvalitetsindikatorer som vi blir målt på. Vi stiller for eksempel spørsmål om det er samsvar mellom statistikk i programlederrapporter og det som rapporteres gjennom virksomhetsrapporteringen. For fakultetets del ser vi det som en fordel at det gis en samlet oversikt over resultatindikatorer på tvers av UiO slik at vi kan se hvordan vi ligger an i forhold til andre fakulteter. På fakultetsnivået ønsker vi derfor økt samarbeid og større informasjonsflyt fra sentralt hold til fakultetene om bruk av Tableau.

Frafall og indikatorer på forløp som predikerer dette er et område det er krevende å samle brukbar informasjon om. Det har tidligere vært gjennomført frafallsundersøkelser i regi av Studieavdelingen og dette er et eksempel på et område vi ønsker bistand fra sentralt, for å få bedre oversikt over frafallet.

Det er et ønske om utvikling av bedre survey-verktøy som gjør at emneansvarlige kan gjennomføre survey-undersøkelser uten støtte fra de administrative.

En del av aktivitetene i kvalitetssystemet oppleves som fragmenterte, og vi savner en helhetlig oversikt som inkluderer alle relevante sider ved studiekvaliteten. Data fra Si-fra systemet, rapportering av måltall til ledelse, endringer i programplaner osv., blir vanskelige å se i sammenheng, og se utviklingstrekk over tid. Fra fakultetets side ville det nok vært en fordel med en felles komparativ oversikt som oppsummerer kvalitetsarbeidet ved UiO.

Fordelen med arbeidsgruppens forslag om Survey på programnivå er at vi per i dag ikke systematisk samler inn tilbakemeldinger fra studentene i egne undersøkelser på programnivå. Samtidig føles

dette noe prematurt å ta stilling til nå, da dette må ses nærmere på i relasjon til kjente begrensninger ved studentevalueringer og andre evalueringer som kanskje kan fungere bedre, for eksempel den nåværende tilsynssensorordningen.

b) Samler vi inn data i dag som ikke brukes eller som oppleves som lite relevant?

Til tross for at emneevalueringer oppleves som nyttige tilbakemeldinger for å utvikle emner i riktig retning, virker det som om at en del emneevalueringer gir begrenset nytteverdi, eller ikke følges opp i tilstrekkelig grad med tanke på gjennomføring av endringer, eller at det gir merverdi i forhold til arbeidet som legges ned for å gjennomføre evalueringene. Noen periodiske emnerapporter med utgangspunkt i gjeldene mal kan oppleves som i overkant summariske.

Vi opplever samlet sett stadig noe varierende tilbakemeldinger om hvor nyttig tilsynssensorordningen er, selv om dette også avhenger av hvordan enhetene velger å bruke tilsynssensor. Her vil «standardoppsett» lett oppleves mer som kontroll enn fokus på utviklingsaspektet. Men generelt ser vi nytteverdien av ordningen. Det er forbedringspunkter med tanke på bruk. Her er det en fordel med mer erfaringsutveksling og diskusjon om tilsynssensors mandat.

2) Hvilke aktiviteter/prosesser mener dere er hensiktsmessige for å styrke eierskap og engasjement i kvalitetsutviklingsarbeidet?

Forum for studiespørsmål er et felles forum for programlederne hvor bl.a. felles utfordringer og kvalitetsutvikling på studieprogrammene er tema, og en viktig arena for programlederne i studierelaterte spørsmål.

Fakultetet har erfaring med at seminarer på tvers med programledere/studieledere/studiekoordinatorer for å løse felles utfordringer på studietiden, samt deling av «best practice», oppleves som relevant og skaper eierskap og engasjement.

Flere enheter melder at det er hensiktsmessig å styrke kollega-støtte og tilbakemelding. Det meldes om gode erfaringer med forum på instituttnivå hvor undervisningsspørsmål diskuteres.

Det er tydelig at det har vært for lav involvering og samhandling mellom aktørene i kvalitetssystemet på nær sagt alle nivåer, og en tendens til at informasjon går oppover i systemet, uten at den blir tilbakeført/synliggjort nedover i systemet. Dette motvirker eierskap og engasjement. Vi trenger flere felles fora og arenaer og større grad av informasjonsutveksling på flere nivåer. Dette gjelder både mellom fakultet og institutter og mellom fakultetet og sentralt nivå. Vi ser i den sammenhengen det som ønskelig at det tidligere nettverket for studiekvalitet gjenoprettes.

Det er en god ide at rollene til utdanningsledere på flere nivåer nå tydeliggjøres som pådriver i studiekvalitetsarbeidet. Det er en styrke i forslaget at deres rolle i større grad enn tidligere spesifiseres. Vi tenker at en prosessorientering i kvalitetsarbeidet der utdanningsledere er pådrivere, vil kunne skape engasjement. Fakultetet har som målsetning å finne løsninger på hvordan vi kan få til dette i praksis. Her er det særlig viktig at ansvarsforhold gjenspeiles i konkrete aktiviteter/fora.

Økt involvering er viktig på flere nivåer. Her bør vi også lokalt tenke på hvordan vi legger opp arbeidet og sørger for bedre integrering av de ulike elementene i systemet for alle involverte, særlig for de som føler minst eierskap til selve kvalitetssystemet, og mellom de som innehar ulike roller i systemet.

Vi ønsker også mer samarbeid og bistand fra Link og sentralt nivå. Samtidig ønsker vi en tydeliggjøring av Links rolle og ansvar i det lokale studiekvalitetsarbeidet.

3) Hvilke aktiviteter/prosesser har dere erfaring med ikke gir merverdi eller utbytte lokalt?

For fakultetets del har Studiebarometeret, til tross for sine begrensninger hatt en slags nytteverdi, med gjennomgående svarprosent for programmene samlet sett på over 50%, men mange programmer oppgir å ha begrenset eller lav nytteverdi av undersøkelsen.

Flere institutter melder om at studentevalueringer gir viktige tilbakemeldinger, men er ikke egnet som hovedkilde til kvalitetsvurdering av undervisningen, og jo mer jo mer standardiserte, generelle eller kvantitative data er, jo mindre nyttige er de for det lokale utviklingsarbeidet.

Felles ad-hoc møter på fakultetet blant administrative som jobber med studiekvalitet har opplevdes som nyttige for fakultetet, men viser at bevissthet rundt kvalitetssystemet er varierer, og at samarbeid, ansvarsforhold mellom og administrativt- og vitenskapelig ansatte i en del tilfeller oppleves som uklar, og at administrative ønsker ofte flere og tydeligere føringer fra fakultetet, samt standardiserte verktøy, vitenskapelige færre. Siden det er en målsetning at kvalitetssystemet skal ha lokal forankring, og tilpasses hvert enkelt institutt kan det fra fakultetets side oppleves som en litt vanskelig balansegang.

4) Hvordan kan studentene og ph.d.-kandidatene aktiviseres mer i arbeidet for å drive kvalitetsutvikling lokalt?

Det er som kjent svært utfordrende å få tilstrekkelige høy svarprosent på studentevalueringer. Det bør jobbes med metoder for å utvikle bedre evalueringsdesign, og med tiltak for å øke svarprosent på evalueringer og få mer målrettede tilbakemeldinger fra studentene. Omfang og lengde på evalueringer bør begrenses for å unngå evalueringstretthet.

Det er mulig vi kunne bedre svarprosenten på evalueringer dersom alle studentene fikk en direkte tilbakemelding på e-post om resultatene fra den evalueringen de har blitt bedt om å bidra til.

Tettere samarbeid med studentrepresentanter lokalt. Diskutere hvordan studentrepresentantene kan være pådriver for kvalitetsutvikling.

Fakultets holdning er at vi bør gi studentene bedre informasjon om hvorfor de bør svare på evalueringer, og informere bedre om oppfølging av evalueringer. Vi må tydeliggjøre at studentenes innspill er viktige for utviklingen av studiene. Her kan nettsidene om studiekvalitet med fordel forbedres, eller at man finner andre løsninger enn det som ligger innenfor dagens struktur på programsidene, med større bevissthet om å tilpasse informasjon som kvalitetssystemet genererer til studentene, men også til andre målgrupper.

Noen institutter har gode erfaringer med fokusgrupper og møter med studentene med diskusjon om styrker og svakheter ved emnene, og mener at dette kan gi mer verdifull informasjon og at studentene involveres på en mer hensiktsmessig og ansvarlig måte gjennom slike møter enn gjennom anonyme spørreundersøkelser. Dette er eksempel på involvering av studenter som ikke framkommer i det formelle systemet.

Kommentarer til visuelle modeller:

Det er fint med visuelle modeller som synliggjør elementene, prosessene og ansvarsforhold i systemet. Vi skulle gjerne også ønsket oss visualiseringer av styringssløyer og beslutningsnivåer i organisasjonen relatert til studiekvalitetsarbeidet.

Angående visualisering av modellen for periodisk programevaluering: Fakultetet ser at det kan være en fordel med tettere oppfølging av programmene mellom periodiske evalueringer, og en midtveis

evaluering etter 3 år virker å være et godt forslag, da noen programmer savner informasjon om hva som skjer etter den periodiske evalueringen er ferdig. Det er viktig at denne prosessen evt. organiseres på en mest mulig effektiv måte som f.eks. gjennom dialogmøte.